

Motion till riksdagen 2011/12:Ub355

av **Jan Lindholm (MP)**

Bemannning av skolbiblioteken

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anføres i motionen om bemannade och välutrustade skolbibliotek.

Bakgrund

Hela 35 procent av grundskolorna i Sverige saknar ett bemannat skolbibliotek. Av de bemannade biblioteken är det dessutom få som har personalen på plats under hela skoldagen. Så många som 57 procent av skolbiblioteken är bemannade tio timmar eller mindre per vecka. Endast 10 procent av skolbiblioteken är bemannade över 30 timmar per vecka. För att fånga upp elever som har svårigheter med läsning krävs pedagogiskt kunnig bibliotekspersonal.

Från skolan kommer ständigt nya rapporter om problem med elevers bristande läsförmåga. Flera undersökningar visar även att elever med läs- och skrivsvårigheter i många fall inte får den hjälp de behöver, vilket innebär att de inte får en likvärdig utbildning.

I en studie av biblioteksfunktionen på våra skolor framgår även att skolor med en kommunal huvudman har en större andel bemannade skolbibliotek och en större andel skolbibliotekarier som bemannar skolbiblioteket än friskolor. En stor del av eleverna i Sveriges grundskolor har därför en bristande tillgång till ett bemannat skolbibliotek, något som riskerar att ge negativa konsekvenser för elevers läsutveckling – särskilt elever med bristande läsförmåga.

Dessutom visar den senaste internationella läsförståelseundersökningen, PISA (2009), att svenska 15-åringars läsförmåga halkar efter. Hela 17 procent av Sveriges 15-åringa elever anses vara svaga läsare. Undersökningen visar också att 15-åringarna läser allt mer sällan, och att en avgörande skillnad mellan starka och svaga läsare handlar om regelbunden läsning.

Fel! Okänt namn på

Utvecklingen pekar alltså på att elever läser mer sällan och allt sämre, samtidigt som elever med behov av stöd inte får den hjälp som de behöver. Brister i läsförmågan påverkar hela skolgången, och i förlängningen får det konsekvenser för hela livet.

Även en fjärdedel av Sveriges vuxna befolkning har svårt att läsa och förstå skriftlig information. Det skapar naturligtvis problem för varje enskild person. Vi vet till exempel att samma grupper som är i behov av lättlästa texter sammanfaller med de grupper som har hög arbetslöshet. Det gäller till exempel personer med lägre utbildning, någon form av funktionsnedsättning eller personer med svenska som andra språk. Att var fjärde medborgare har svårt att läsa är också ett allvarligt problem för demokratin som förutsätter delaktiga medborgare och att nyheter, samhällsinformation och litteratur är tillgängligt för alla.

Lösningen finns delvis i skolbiblioteken

Skolbiblioteken är mycket viktiga i arbetet för att öka läsintresset och tillfredsställa elevernas behov av böcker och information under utbildningen. I de nya riktlinjerna från skolinspektionen om skolbibliotek står det att ett skolbibliotek ska vara anpassat till elevernas behov och till funktionshindrades, invandrades och andra minoriteters särskilda behov. Detta är knappast möjligt utan att biblioteket är bemannat. Ett rum med bokhyllor fyllda av böcker räcker inte. Medan intresserade och vana läsare uppsöker bibliotek och läser böcker på egen hand, undviker elever med lässvårigheter ofta biblioteken. Därför krävs det pedagogiskt kunnig bibliotekspersonal som fångar upp elever med lågt läsintresse. Att den nya skollagen slår fast att varje elev ska ha tillgång till ett skolbibliotek är ett viktigt första steg.

Miljöpartiet är måna om det kommunala självbestämmandet och vill därför inte att staten i onödan styr och reglerar kommunala verksamheter. Frihet att hitta lokala lösningar är en viktig drivkraft för ett aktivt ansvarstagande i alla verksamheter.

Däremot är det inte i konflikt med den gröna decentralistiska grundidén att ställa krav på kommunerna från statens sida. Krav om kvalitet, öppenhet, servicenivå med mera uppfattas ofta som självklara. Ofta ställs även kravet på att staten skall ingripa när medborgare hanteras olika av skilda kommuner och landsting. Skollagens krav på att elever skall ha tillgång till skolbibliotek kan därför inte anses strida mot en strävan om kommunalt självbestämmande.

Jag menar att staten kan gå längre utan att det kan uppfattas som ett övertramp mot det kommunala självbestämmandet. Jag anser att ett skolbibliotek skall ha en viss bemanning för att uppfylla skollagens intensioner. Kompetent personal är en del av ett skolbibliotek.

För att kunna locka till läsning krävs även att skolbiblioteken är utrustade med lättlästa böcker, tidningar och annat material som passar elevernas olika behov och förmåga. Utmaningarna måste anpassas till olika elevers förutsätt-

Fel! Okänt namn på

ningar för att alla elever ska kunna utveckla sin förmåga att läsa. Vi har inte råd att slarva bort en enda läsoplevelse.

Regeringen kan ta ansvar för att alla elever få möjlighet att utveckla sin läsförmåga genom att sända tydliga signaler till kommunerna att detta är en viktig funktion som bör följas och ligga som grund för det stöd staten ger kommunerna. Kommunerna har självklart ansvar för att friskolor i kommunen hittar lösningar på detta. Riksdagen bör därför ge regeringen till känna som sin mening att frågan om bemannade och välutrustade skolbibliotek är en avgörande framtidsfråga.

Stockholm den 3 oktober 2011

Jan Lindholm (MP)